

	CDA	CU	D66	Denk	GL	PvdA	PvdD	SP	SGP	VVD
Algemene visie op mobiliteit en investeringen		In OV kortere reistijden, meer directe verbindingen, hogere frequenties, aantrekkelijke prijzen, ook voor internationaal reizen.	Bereikbaarheid en duurzaamheid voorop. OV in stad aantrekkelijker dan auto. Snellere OV-verbinding naar Noord- en Zuid-NL en Duitsland.	Betaalbaar vervoer is belangrijke basisbehoefte. Goedkoper OV, mede om overgang naar duurzaam vervoer te stimuleren.	Heel Nederland beter bereikbaar met OV. Uitbreiding OV rond grote steden.	Goed OV essentieel voor bereikbaarheid. Stad en platteland goed verbinden. Goede OV-verbindingen tussen regio's.		Investeren in OV, ten koste van asfalt.	Veilig, betrouwbaar, duurzaam en betaalbaar vervoer. Betere bereikbaarheid landelijk gebied, goedkoper OV, meer overstappunten.	Extra investeren in auto-, spoor-, vaar- en fietswegen.
Rol overheid		Terugkeer ministerie voor Ruimtelijke Ordening.	Nieuw ministerie van Wonen, RO en Milieu. Gemeenten kunnen investeringen in OV afdwingen.		Terugkeer ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer.	Infrastructuur, woningbouw en energietransitie vragen sterke regie overheid.		Infrastructuur, woningbouw en energietransitie vragen sterke regie van overheid.	Rijk ondersteunt provincies bij vraaggestuurd vervoer in dunbevolkte gebieden en aansluiting op overstappunten.	
Samenhang woningbouw en mobiliteit	Nieuwe hoogwaardige OV-verbindingen en zelfrijdende auto's kunnen nieuwe woon- en werkgebieden ontsluiten.		Snelle OV-aansluiting voor elke nieuwe wijk en woningbouw langs elke nieuwe OV-link. Vanuit nieuwe wijken binnen 10 min. bij een station.		Nieuwe woonwijken vanaf het begin goed bereikbaar met fiets en OV.	Goede fietspaden, wegen en OV voordat een nieuwbouwwijk klaar is.	Goede OV- en (snel)fietsverbindingen voor goede, duurzame bereikbaarheid van nieuwe woningen.		Bij gebiedsontwikkeling eerst nadenken over mobiliteit, bereikbaarheid en verkeersveiligheid.	
Bereikbaarheid, toegankelijkheid en nabijheid		Goede bereikbaarheid dorpen en wijken per OV, eventueel met buurtbussen of vraaggestuurde diensten.	Overall binnen 15 km een OV-hub met van 's ochtends vroeg tot middernacht twee ritten per uur. In landelijke gebieden beter vervoer van minder mobiele.		OV goed toegankelijk voor ouderen en mensen met een beperking.	Investeren in OV in krimpregio's. Extra investeren in toegankelijkheid van OV voor mensen met een beperking.	Onderwijs- en zorginstellingen en overheidsdiensten goed bereikbaar met OV vanuit elke woonkern.	Vervoer op maat, in het bijzonder voor mensen met een beperking.	Aandacht voor vervoersarmoede. Geschikt vervoer ook op het platteland. Mensen met een beperking kunnen rekenen op OV.	
Samenhang OV en ander vervoer		Deelfietsen op elk station.	Slimmer kijken naar alle modaliteiten van vervoer (auto, fiets, OV). Innovatieve oplossingen zoals MaaS*. Pakjes en personen in dezelfde taxi.				Radicale modal shift*.		Afstemming dienstregelingen. Meer overstappunten auto-OV met verbindingen naar werklocaties en voorzieningen.	Meer asfalt maar ook alternatieven, zoals goed OV. Betere aansluiting bedientijden van sluisen en bruggen op (spoor) wegverkeer.
Investeringen treinen	HSL's naar Noorden (Lelylijn**) en Oosten met aansluiting naar de rest van Europa. Nieuwe knooppunten op hogesnelheidsnetwerk.	Veel nieuwe lijnen. Meer capaciteit door extra keerspooren, extra opstelreinen en ongelijkvloerse kruisingen. Spoorverdubbelingen.	Veel nieuwe lijnen. Uitbreiding nachtnet naar Almere en Lelystad en wellicht Groningen. Snellere verbindingen naar Noord-, Oost- en Zuid-Nederland.	Extra spoorlijnen met sneltreinen. Investeren in nachtnetten, te beginnen in de Randstad.	Rechtstreekse verbinding Groningen-Randstad.	Enkele nieuwe lijnen, verdubbelingen, aanleg passeerstroken. Hoofdrailnet uitbreiden. Snelle links regio met Randstad.	Twee nieuwe lijnen. Treinreistijd tussen Randstad en Noord- en Oost-Nederland ten minste 30 minuten korter.	Nieuwe lijn: Lelylijn**.	Nieuwe lijnen: Lelylijn**. Spoor Zwolle-Wierden verdubbelen. Snellere treinen, Hoogfrequent Spoor.	Alle gevaarlijke spoorwegovergangen aanpakken.
Investeringen tram, bus, metro, lightrail		Nieuwe regionale (light)railverbindingen, Bus Rapid Transit-systemen* en snelwegbussen. Rijksbijdragen voor corridors. Meer vrije busbanen.	Noord-Zuidlijn doortrekken via Schiphol naar Hoofddorp. Metro's Amsterdam en Rotterdam automatiseren.	Investeren in OV grote steden. Metrolijnen Amsterdam en Rotterdam opwaarderen. Cofinanciering van lightrail.		Noord-Zuidlijn doortrekken naar Schiphol of Hoofddorp. Randstad krijgt 24-uurs OV-netwerk net als een metronet.	Uitbreiding lightrailverbindingen, zoals Randstadrail. Meer bussen voor fijnmazig OV-netwerk.		Meer busbanen, Bus Rapid Transit-systemen* en lightrail.	Uitbreiding lightrailnetwerken tussen grote steden.
Investeringen stations en hubs	Hubs waar vervoersvormen samenkomen en reizigers eenvoudig kunnen overstappen naar een (deel)auto, (deel)fiets, trein of metro.	10 nieuwe stations. Capaciteitsuitbreiding door meer en grotere perrons. Meer fietsenstallingen bij OV-knooppunten en in binnensteden.	Mobiliteitshubs waar mensen gemakkelijk kunnen overstappen tussen fiets, auto en OV. Meer grote fietsenstallingen bij stations.		Uitbreiden fietsenstallingen bij stations en OV-knooppunten.		Op alle knooppuntstations vergader- en werkfaciliteiten. Treinstations beter toegankelijk voor ouderen, mensen met een beperking en fietsers.		Nieuwe regionale treinstations, onder meer Staphorst en Barneveld-Noord.	
Technische innovatie	Snellere invoering beveiligingssysteem ERTMS. Snellere verhoging bovenleidingspanning. Automatisch rijden invoeren.		Bovenleidingspanning naar 3kV. Betere veiligheidssystemen (ERTMS). Investeren in ontwikkeling hyperloop.						Bovenleidingspanning naar 3kV. Demonstratieprojecten met hyperloop steunen.	
Concessies	Goede bereikbaarheid dunbevolkte gebieden is belangrijk criterium. Experimenten met deelauto's, vrijwilligerstaxi's e.d. meenemen.	Nieuwe onderhandse concessie voor hoofdrailnet aan NS met eisen over afstemming met overig OV.	Positie vervoersautoriteiten in aanbestedingen versterken met oog op goede aansluiting van bussen en treinen.					Wat niet failliet mag gaan hoort niet op de markt. OV wordt een publieke dienst.	Bij aanbesteding uitdagen tot nieuwe mobiliteitsdiensten. Alle concessies MaaS-waardig*. Inspraak voor belangenbehartigers van mensen met een handicap.	Regionale spoorlijnen afsplitsen, zodat andere vervoerders treinvervoer kunnen verzorgen. Meer aanbieders van OV via openbare aanbestedingen.
Tarieven, abonnementen, belasting	OV-studentenkaart behouden.	Gratis OV voor meereizende kinderen. Goedkopere abonnementen voor scholieren. OV-reisproduct voor entreeopleiding MBO1. Afschaffing toeslag HSL-Zuid.	OV binnen minstens 700 km moet goedkoper zijn dan auto en vliegtuig. OV-studentenkaart behouden; OV-reisrecht wordt gift.	Korte ritten goedkoper door aangepaste berekening. Pilots met gratis OV, voornamelijk voor ouderen en minima.		OV-tarieven omlaag. Kinderen gratis met OV op woensdag en in het weekend.	OV 50% goedkoper. OV vrijstellen van btw. In treinen klassensysteem afschaffen. OV-studentenkaart wordt gift en blijft geldig zolang studiefinanciering duurt.	Stads- en streekvervoer gratis voor ouderen (65-plus), jongeren (12-min) en mensen met een beperking.	Gratis OV voor kinderen 0-11 jaar. Streekabonnementen voor alles ineen. Btw-vrijstelling voor OV. Onbelaste parkeervergoeding.	
Reisplanners, betaalbaarheid, enkelvoudig in-/uitchecken	Via digitale oplossingen vind je altijd de snelste of goedkoopste weg.	Betalen met bankpas, OV-chipkaart of app. Inchecken alleen bij begin en eind van de reis.	Apps voor actueel integraal reisadvies waar je kunt reserveren, boeken, betalen en CO2-uitstoot zien.						MaaS* standaardiseren, zodat niet elke vervoerder een aparte app heeft. Omchecken simpeler.	Betalen met smartphone of smartwatch. Single check-in en -out.
Internationaal	Duitse en Belgische hogesnelheidslijnen doortrekken. Bestaande internationale verbindingen verbeteren. Trein stimuleren boven vliegtuig voor korte afstanden.	Trein naar Europese hoofdsteden concurrerend met vliegtuig. Verbindingen versnellen, ook IC Amsterdam-Brussel. Nieuw intercitytraject Antwerpen-Breda-Eindhoven-Düsseldorf.	Veel meer treinen richting Parijs en Londen. Amsterdam-Berlijn 1 uur sneller. Amsterdam Zuid wordt internationale spoorterminal met incheckbalie voor vluchten.	Snelle treinlijnen tussen Europese landen en steden bieden alternatief voor vliegverkeer. Grensoverschrijdend OV in grensregio's stimuleren.	Snelle treinen verbinden Nederland met meer Europese landen. Ieder uur naar Brussel, Londen en Parijs. Snelle trein Eindhoven-Düsseldorf.	Meer en betere internationale treinverbindingen. Betere verbindingen. Snelle treinlinks vervangen vluchten binnen Europa.	Trein wordt aantrekkelijkste manier van internationaal reizen onder 1200 km. Betaalbare, duurzame en snelle treinverbindingen binnen Europa. Meer internationale nachttreinen.	Meer en betere treinverbindingen (inclusief nachtnet) met grote Europese steden.	Investeren in betere internationale treinverbindingen. Trein vervangt het vliegtuig. Actieplan, met budget, voor toegankelijk en betaalbaar Europees spoorstelsel.	Oog voor grensoverschrijdende verbindingen. Internationale trein en (langeafstand)bus als duurzaam alternatief voor vliegtuig.

* Bus Rapid Transit-systemen: snel en duurzaam busvervoer als goedkoper alternatief voor railverbindingen. MaaS (mobility as a service): via één digitaal kanaal meerdere soorten mobiliteitsdiensten plannen, boeken en betalen; bezit van vervoermiddel maakt plaats voor mobiliteit die als dienst wordt aangeboden. Modal shift: verschuiving van autoverkeer en luchtvaart naar snel en comfortabel OV, fietsen en lopen.

** Lelylijn: (Hoofddorp-Amsterdam-Almere-)Lelystad-Heerenveen-Groningen/(Leeuwarden). Nedersaksenlijn: (Enschede-)Emmen-Veendam(-Groningen).

Algemene visie op mobiliteit en investeringen

- CU** In OV kortere reistijden, meer directe verbindingen, hogere frequenties, aantrekkelijke prijzen, ook voor internationaal reizen.
- D66** Bereikbaarheid en duurzaamheid voorop bij mobiliteit. OV in stedelijke omgeving aantrekkelijker dan auto. Snellere OV-verbinding naar Noord- en Zuid-Nederland en Duitsland. Meer vervoers- en overstapmogelijkheden, bijvoorbeeld fiets, elektrische scooter of (deel)auto. Meer investeren in regionaal OV. Meer geld voor vervoersregio's, onder meer uit Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport. Binnen Mobiliteitsfonds meer geld voor OV.
- Denk** Betaalbaar vervoer is belangrijke basisbehoefte. Goedkoper OV, mede om overgang naar duurzaam vervoer te stimuleren. Toekomst zit in duurzame deelmobiliteit. Alternatieve vervoersmogelijkheden ontwikkelen.
- GL** Heel Nederland beter bereikbaar met OV. Uitbreiding OV rond grote steden. Klimaatfonds van 60 miljard euro mede voor investeren in OV. Extra investeren in trein- en spoorcapaciteit en goede stations.
- PvdA** Goed OV essentieel voor bereikbaarheid. Stad en platteland goed met elkaar verbinden. Goede OV-verbindingen tussen regio's.
- PVV** Mobiliteit is belangrijke voorwaarde voor onze vrijheid. OV en autorijden moeten beschikbaar en betaalbaar blijven.
- SP** Investeren in OV, ten koste van asfalt.
- SGP** Veilig, betrouwbaar, duurzaam en betaalbaar vervoer op weg en spoor. Mobiliteit is cement van de samenleving en moet dienstbaar zijn aan sámen leven. Betere bereikbaarheid landelijk gebied, goedkoper OV, meer overstappunten auto-OV. Betere benutting bestaande weg- en OV-capaciteit bespaart op infrastructuuruitgaven. Betere verknoping hoofdspoor met regionaal en lokaal OV.
- VVD** Extra investeren in auto-, spoor-, vaar- en fietswegen.

Rol overheid

- CU** Terugkeer ministerie voor Ruimtelijke Ordening.
- D66** Nieuw ministerie van Wonen, Ruimtelijke Ordening en Milieu. Gemeenten kunnen investeringen in OV afdwingen.
- GL** Terugkeer ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer.
- PvdA** Infrastructuur, woningbouw en energietransitie vragen sterke regie van landelijke, provinciale en gemeentelijke overheid.
- SP** OV niet overlaten aan markt maar in publieke handen nemen. Provincies mogen eigen vervoersbedrijven oprichten en álle kernen in het gungebied bedienen. Huidige OV-autoriteiten afschaffen. NS en ProRail samenvoegen in één publiek spoorbedrijf.
- SGP** Rijk ondersteunt provincies bij vraaggestuurd vervoer in dunbevolkte gebieden en aansluiting op overstappunten.

Samenhang woningbouw en mobiliteit

- CDA** Nieuwe hoogwaardige OV-verbindingen en zelfrijdende auto's kunnen nieuwe gebieden ontsluiten om te wonen en te werken.
- D66** Snelle OV-aansluiting voor elke nieuwe wijk en woningbouw langs elke nieuwe OV-verbinding. Vanuit nieuwe wijken binnen 10 minuten bij een station met fiets of bus. Prioriteit bij Mobiliteitsfonds voor (OV-)verbindingen naar nieuwe wijken.
- GL** Nieuwe woonwijken vanaf het begin goed bereikbaar met fiets en OV.
- PvdA** Goede fietspaden, wegen en OV voordat een nieuwbouwwijk klaar is.
- PvdD** Goede OV- en (snel)fietsverbindingen voor goede, duurzame bereikbaarheid van nieuwe woningen.
- SGP** Bij gebiedsontwikkeling eerst nadenken over mobiliteit, bereikbaarheid en verkeersveiligheid. Bij nieuwe woonwijken vroegtijdig inzetten op goede OV-verbinding.

Bereikbaarheid, toegankelijkheid en nabijheid

- CU** Goede bereikbaarheid dorpen en wijken per OV, eventueel met buurtbussen of vraaggestuurde diensten.
- D66** Overall binnen 15 km een OV-hub met van 's ochtends vroeg tot middernacht twee ritten per uur. In landelijke gebieden beter vervoer van ouderen en mensen met een beperking en vervoer van/naar OV-hubs. Vanaf 2025 alle stations zelfstandig toegankelijk voor mensen met fysieke beperking.
- GL** OV goed toegankelijk voor ouderen en mensen met een beperking.
- PvdA** Investeren in OV in krimpregio's. Extra investeren in toegankelijkheid van OV voor mensen met een beperking.

- PvdD** Onderwijs- en zorginstellingen en overheidsdiensten goed bereikbaar met OV vanuit elke woonkern. OV betrouwbaar, betaalbaar en toegankelijk, ook op het platteland. Toegang tot OV vanzelfsprekend voor mensen met een beperking.
- SP** Vervoer op maat, in het bijzonder voor mensen met een beperking.
- SGP** Aandacht voor vervoersarmoede. Geschikt vervoer ook op het platteland. Mensen met een beperking kunnen rekenen op OV. Lokale initiatieven faciliteren voor vervoer van ouderen en minder mobiele mensen. Toegankelijkheid voor wie zich digitaal niet goed kan redden.

Samenhang OV en ander vervoer

- CU** Deelfietsen op elk station.
- D66** Slimmer kijken naar alle modaliteiten van vervoer (auto, fiets, OV). Innovatieve oplossingen zoals MaaS*. Pakjes en personen in dezelfde taxi.
- PvdD** Radicale modal shift*.
- SGP** Afstemming dienstregelingen. Meer overstappunten auto-OV met verbindingen naar werklocaties en voorzieningen. Regionale treindiensten decentraliseren voor betere aansluiting op ander regionaal OV. Regulier OV en doelgroepenvervoer combineren, met ontschotting van budgetten. Pakket- en personenvervoer combineren.
- VVD** Meer asfalt maar ook alternatieven, zoals goed OV. Betere aansluiting bedientijden van sluizen en bruggen op (spoor)wegverkeer. Multimodale overstappunten op verschillende plekken. MaaS*: app om deelauto, tram of taxi te plannen, boeken en betalen.

Investerings treinen

- CDA** Hogesnelheidsverbindingen naar Noorden (Lelylijn**) en Oosten met aansluiting naar de rest van Europa. Breda, Utrecht, Zwolle, Groningen, Leeuwarden, Hengelo en Arnhem worden knooppunten op hogesnelheidsnetwerk. In Noorden en Oosten regulier spoornetwerk uitbreiden, onder andere Nedersaksenlijn**. Spoornetwerk intensiever gebruiken door stiller en veiliger spoor.
- CU** Nieuwe lijnen: Lelylijn** (met aftakking naar haven Lelystad voor goederenvervoer naar Duitsland), Breda-Utrecht, Uden-Boxtel, Groningen-Zernike, Nedersaksenlijn**. Capaciteitsuitbreiding door extra keerspoeren, extra opsteltrajecten en ongelijkvloerse kruisingen. Spoorverdubbeling 500 km: Zwolle-Wierden, Deventer-Olst, brug Ravenstein, Leiden-Woerden en Leeuwarden-Feanwalden van 1 naar 2 sporen; Utrecht-Driebergen, Breda-Tilburg, Almere Poort-Almere Oostvaarders, Delft-Schiedam, Haarlem-Amsterdam en Arnhem-Nijmegen van 2 naar 4 sporen. Verbetering knooppunten Zwolle en Eindhoven. Directe treindienst Barneveld-Apeldoorn. Snelreinen tussen middelgrote steden. Snelle intercity Arnhem/Nijmegen-Twente.
- D66** Nieuwe lijnen: Lelylijn**, Breda-Utrecht, Nedersaksenlijn**. Extra spoor Haarlem/Leiden-Dordrecht en Leiden-Utrecht. Uitbreiding nachtnet naar Almere en Lelystad en wellicht Groningen. Snellere verbindingen naar Noord-, Oost- en Zuid-Nederland. Vervoer gevaarlijke stoffen over speciale tracés, onder meer in West-Brabant.
- Denk** Extra spoorlijnen met snelreinen. Investeren in nachtnetten, te beginnen in de Randstad.
- GL** Rechtstreekse verbinding Groningen-Randstad.
- PvdA** Nieuwe lijnen: Lelylijn**, Nedersaksenlijn**, Eindhoven-Nijmegen. Verdubbeling spoor Zwolle-Enschede. Passeerstroken tussen Zwolle en Deventer. Hoofdrailnet uitbreiden met Venlo-Nijmegen. Snelle verbindingen Noord-, Oost- en Zuid-Nederland met Randstad. Tussen grote steden in Randstad iedere tien minuten een trein. Alle grote regionale steden met minimaal 4 treinen per uur verbinden met Randstad. Ook 's nachts treinen tussen de grote steden. In Roosendaal, Oudenbosch en Zevenbergen overlast van giftige treinen tegengaan.
- PvdD** Nieuwe lijnen: Lelylijn**, Utrecht-Breda. Treinreistijd tussen Randstad en Noord- en Oost-Nederland ten minste 30 minuten korter. Meer en langere treinen. In elk treinstel wc's, stopcontacten en internet.
- SP** Nieuwe lijnen: Lelylijn**.
- SGP** Nieuwe lijnen: Lelylijn**. Spoor Zwolle-Wierden verdubbelen. Door snellere treinen in maximaal anderhalf uur van Middelburg, Enschede, Groningen en Roermond naar Randstad. (Meer) intercitystops bij onder meer Harderwijk, Dordrecht en Barneveld-Noord. Intercitystatus voor Utrecht Lunetten met snelle verbinding naar Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Eindhoven, aansluiting op A27 en goede parkeergelegenheid. Versobering Programma Hoogfrequent Spoor wegens nadelen voor regionale verbindingen en aansluitingen. Goede beveiliging en betere ICT bij verouderde systemen voor bruggen, sluizen en spoorwissels.
- VVD** Alle gevaarlijke spoorwegovergangen aanpakken.

Investerings tram, bus, metro, lightrail

- CU** Nieuwe regionale (light)railverbindingen, Bus Rapid Transit-systemen* en snelwegbussen. Rijksbijdragen voor corridors Leiden-Den Haag-Dordrecht, Utrecht-Zeist/Amersfoort, Gouda-Zoetermeer-Scheveningen, Schiedam-Rotterdam Zuid-Kralingse Zoom, Haarlem-Amstelveen-Amsterdam Bijlmer en voor Zwolle, Eindhoven, Arnhem, Nijmegen en Maastricht. Meer vrije busbanen.
- D66** Noord-Zuidlijn doortrekken via Schiphol naar Hoofddorp. Metro's Amsterdam en Rotterdam automatiseren. Lightrailnetwerk in regio Utrecht en andere grote verstedelijkingsgebieden. Metrolijn Amsterdam-Almere.
- Denk** Investeren in OV grote steden. Metrolijnen Amsterdam en Rotterdam opwaarderen. Cofinancieren van lightrail.
- PvdA** Noord-Zuidlijn doortrekken naar Schiphol of Hoofddorp. Randstad krijgt 24-uurs OV-netwerk vergelijkbaar met een metronet.
- PvdD** Uitbreiding lightrailverbindingen, zoals Randstadrail. Meer bussen voor fijnmazig OV-netwerk.
- SGP** Meer busbanen, Bus Rapid Transit-systemen* en lightrail.
- VVD** Uitbreiding lightrailnetwerken tussen grote steden.

Investerings stations en hubs

- CDA** Hubs waar vervoersvormen samenkomen en reizigers eenvoudig kunnen overstappen naar een (deel)auto, (deel)fiets, trein of metro.
- CU** Nieuwe stations Berkel-Enschot, Staphorst, Veenendaal Zuid, Apeldoorn West, Haarlem West, Zwolle Zuid, Deventer Noord, Hoogkerk, Hattem en Bathmen. Capaciteitsuitbreiding door meer en grotere perrons. Meer fietsenstallingen bij OV-knooppunten en in binnensteden. Deelfietsen op elk station. Meer P&R-terreinen. Soepele overstap met korte loop- en fietsroutes. Extra passages en entrees op grote stations.
- D66** Mobiliteitshubs waar mensen gemakkelijk kunnen overstappen tussen fiets, auto en OV. Meer grote fietsenstallingen bij stations.
- GL** Uitbreiden fietsenstallingen bij stations en OV-knooppunten.
- PvdD** Op alle knooppuntstations vergader- en werkfaciliteiten. Treinstations beter toegankelijk voor ouderen, mensen met een beperking en fietsers. Overstap mogelijk op deelauto's. Voldoende en gratis bewaakte fietsenstallingen. Verfijning OV-fietsstelsel op alle treinstations en belangrijke OV-knooppunten.
- SGP** Nieuwe regionale treinstations, onder meer Staphorst en Barneveld- Noord.

Technische innovatie

- CU** Snellere invoering beveiligingssysteem ERTMS. Snellere verhoging bovenleidingspanning. Automatisch rijden op ten minste 5 trajecten voor 2030. Vervanging van diesellocomotieven door waterstof- of elektrische locomotieven.
- FvD** Subsidie voor hyperloop.
- D66** Bovenleidingspanning naar 3kV. Betere veiligheidssystemen (ERTMS). Investeren in ontwikkeling hyperloop.
- SGP** Bovenleidingspanning naar 3kV. Demonstratieprojecten met hyperloop steunen.

Concessies

- CDA** Goede bereikbaarheid dunbevolkte gebieden is belangrijk criterium. Experimenten met deelauto's, vrijwilligerstaxi's en dergelijke kunnen worden meegenomen.
- CU** Nieuwe onderhandse concessie voor hoofdrailnet aan NS met eisen over afstemming dienstregeling, tariefsysteem en informatieverstrekking tussen hoofdrailnet en overig OV. Verbindingen alleen decentraliseren bij aantoonbaar voordeel voor reizigers. Tijdelijke noodconcessies mogelijk. Vervoerders moeten cijfers over aantal reizigers, reistijd, punctualiteit, uitval en klanttevredenheid publiceren als open data.
- D66** Positie vervoersautoriteiten in aanbestedingen versterken met oog op goede aansluiting van bussen en treinen.
- SP** Wat niet failliet mag gaan hoort niet op de markt. OV wordt een publieke dienst.
- SGP** Bij aanbesteding uitdagen tot nieuwe mobiliteitsdiensten. Alle vervoersconcessies MaaS-waardig*, zodat aanbieders van mobiliteitsdiensten ook treinreizen en busritten mee kunnen verkopen. Inspraak voor belangenbehartigers van mensen met een handicap.

VVD Regionale spoorlijnen afsplitsen, zodat andere vervoerders treinvervoer kunnen verzorgen. Meer aanbieders van OV via openbare aanbestedingen. Tussentijdse controle of NS prestatieafspraken nakomt.

Tarieven, abonnementen, belasting

CDA OV-studentenkaart behouden.

CU Gratis OV voor meereizende kinderen. Goedkopere abonnementen voor scholieren. OV-reisproduct voor entreeopleiding MBO1. Afschaffing toeslag HSL-Zuid. Regionale abonnementen zowel geldig in trein als in tram/bus/metro. Afschaffing dubbel opstaptarief. Btw naar 5%.

D66 OV binnen minstens 700 km moet goedkoper zijn dan auto en vliegtuig. OV-studentenkaart behouden; OV-reisrecht wordt gift.

Denk Korte ritten goedkoper door aangepaste berekening. Pilots met gratis OV, voornamelijk voor ouderen en minima. Goedkoper OV voor kinderen. Btw beperken.

PvdA OV-tarieven omlaag. Kinderen gratis met OV op woensdag en in het weekend.

PvdD OV 50% goedkoper. OV vrijstellen van btw. In treinen klassensysteem afschaffen. OV-studentenkaart wordt gift en blijft geldig zolang studiefinanciering duurt.

SP Stads- en streekvervoer gratis voor ouderen (65-plus), jongeren (12-min) en mensen met een beperking.

SGP Gratis OV voor kinderen 0-11 jaar. Streekabonnementen voor trein, bus, metro en tram ineen. Btw-vrijstelling voor OV. Werkgevers mogen parkeren bij transferium of station onbelast vergoeden.

Reisplanners, betaalmogelijkheden, enkelvoudig in/uitchecken

CDA Via digitale oplossingen vind je altijd de snelste of goedkoopste weg.

CU Betalen met bankpas, OV-chipkaart of app. Inchecken alleen bij begin en eind van de reis.

D66 Apps voor actueel reisadvies via meerdere vervoersmiddelen waar je gelijk kan reserveren, boeken, betalen en CO₂-uitstoot zien.

SGP MaaS* standaardiseren, zodat je niet voor elke vervoerder een aparte app nodig hebt. Omchecken bij overstap naar andere vervoerder vereenvoudigen.

VVD Betalen met smartphone of smartwatch. Single check-in en -out.

Internationaal

CDA Duitse en Belgische hogesnelheidslijnen doortrekken naar Hengelo, Eindhoven/Venlo, Maastricht en Groningen. Bestaande internationale verbindingen (Den Haag-Heerlen-Aken en Gent-Terneuzen) verbeteren. Trein stimuleren boven vliegtuig voor korte afstanden. In grensregio's knelpunten OV wegnemen.

CU Trein naar Europese hoofdsteden concurrerend met vliegtuig. Verbindingen Groningen-Bremen-Hamburg, Eindhoven-Düsseldorf, Heerlen-Aken en Roosendaal-Antwerpen versnellen. Intercity Amsterdam-Brussel versnellen door Breda over te slaan, frequentie verdubbelen. Nieuw intercitraject Antwerpen-Breda-Eindhoven-Düsseldorf.

D66 Veel meer dagelijkse treinen richting Parijs en Londen. Amsterdam-Berlijn een uur sneller. Amsterdam Zuid ontwikkelen tot internationale spoorterminal waar ook op vluchten kan worden ingecheckt. Gecombineerde trein-vliegtravels in reisplanners en boekingsystemen. Regionale grensoverschrijdende spoorverbindingen versterken. Europese Spoorautoriteit zorgt voor Europese dienstregeling, treinreizen naar vakantiebestemmingen en aantrekkelijke nachttreinen

Denk Snelle treinlijnen tussen Europese landen en steden bieden redelijk alternatief voor vliegverkeer. Grensoverschrijdend OV in grensregio's stimuleren.

FvD Goede verbindingen met buitenland via hogesnelheidstreinen.

GL Snelle treinen verbinden Nederland met meer Europese landen. Ieder uur naar Brussel, Londen en Parijs. Snelle trein Eindhoven-Düsseldorf.

PvdA Meer internationale treinverbindingen, zoals Berlijntrein via Apeldoorn en Arnhem. Betere verbindingen Venlo-Düsseldorf, Heerlen-Aken, Groningen-Bremen en Hengelo-Münster. Amsterdam, Rotterdam en Utrecht krijgen snelle verbindingen met Brussel, Parijs, Londen en Berlijn. Snelle treinverbindingen vervangen vluchten binnen Europa.

PvdD Trein wordt aantrekkelijkste manier van internationaal reizen onder 1200 km. Betaalbare, duurzame en snelle treinverbindingen binnen Europa, met directe verbindingen tussen belangrijke steden. Meer internationale nachttreinen. Herinvoering autotrein. Meer fietsstandplaatsen in de trein.

SP Meer en betere treinverbindingen (inclusief nachtnet) met grote Europese steden.

SGP Investeren in betere internationale treinverbindingen. Naar omliggende landen niet het vliegtuig, maar de trein. Actieplan, met budget, voor toegankelijk en betaalbaar Europees spoorwegensysteem.

VVD Oog voor grensoverschrijdende verbindingen. Internationale trein en (langeafstand)bus als duurzaam alternatief voor vliegtuig.